

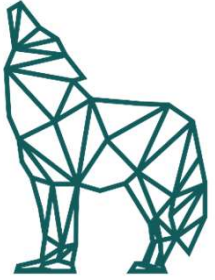
Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

Eesti
tuleviku heaks

KESKKONNA-
INVESTEERINGUTE
KESKUS

ELME

Väljakutsed ruumiandmete töötluses ökosüsteemide seisundi ja loodushüvede kaardistamisel

Evelyn Uuemaa

Geoinformaatika kaasprofessor

Maastikugeoinformaatika töörühm, Tartu Ülikool

evelyn.uuemaa@ut.ee

[ELME projekti avalik seminar, 18. aprill 2023](#)

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAAGENTUUR

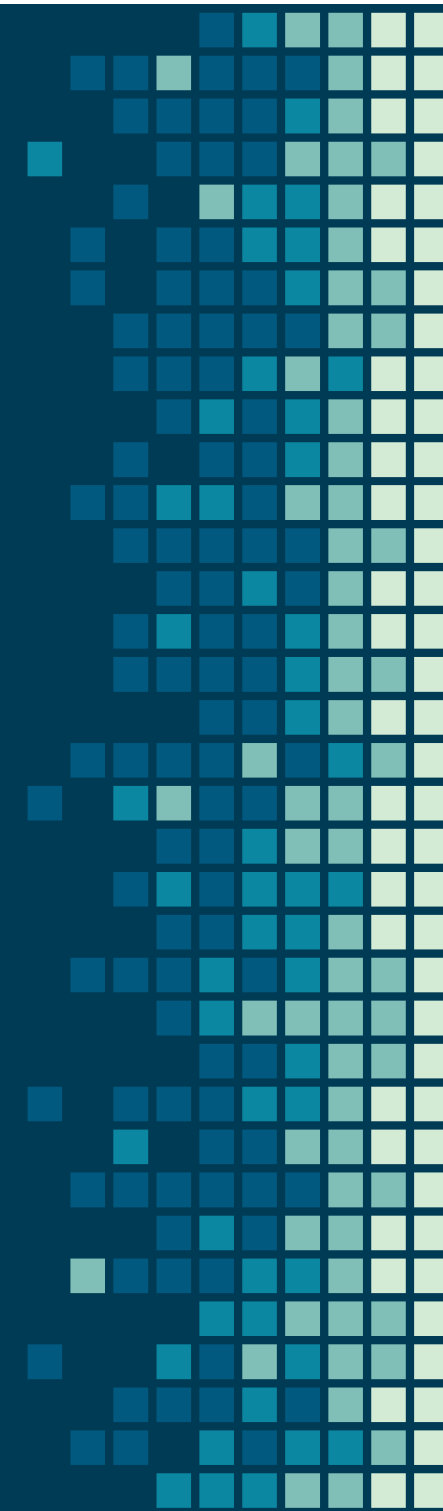
1632

TARTU ÜLIKOOL

www.emu.ee
Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences

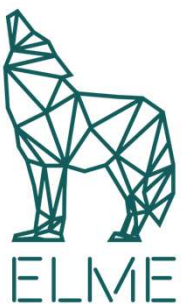
Baaskaart

Baaskaart

BAASKAART

- 10×10 m raster
- Min kaardistusüksus 0,1 ha

PÕLLUMAJANDUSLIKUD
ÖKOSÜSEEMID

NIIDUÖKOSÜSEEMID

METSAÖKOSÜSEEMID

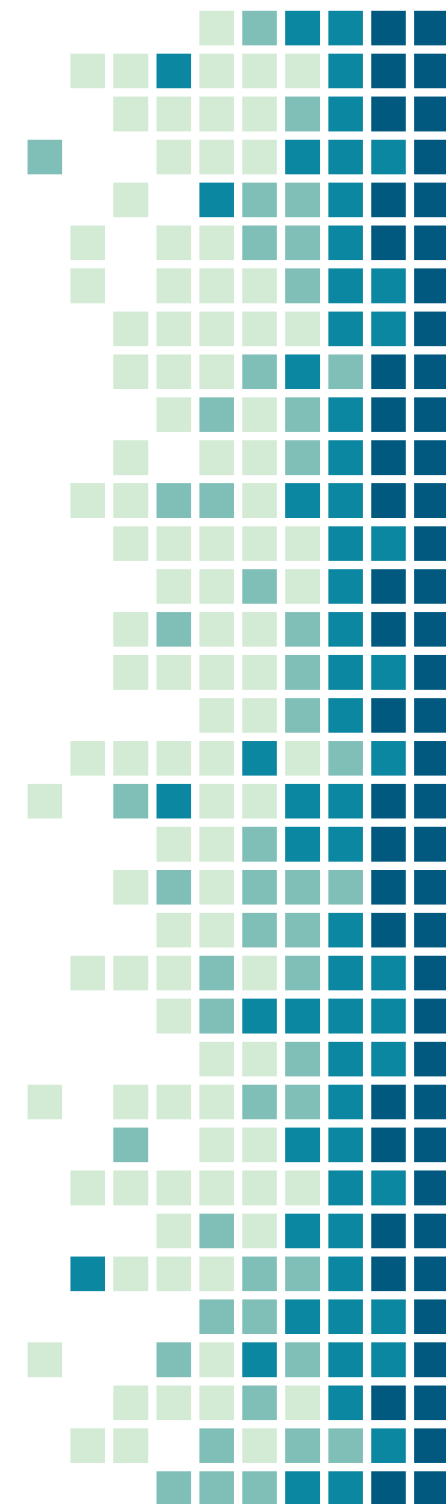
SOOÖKOSÜSEEMID

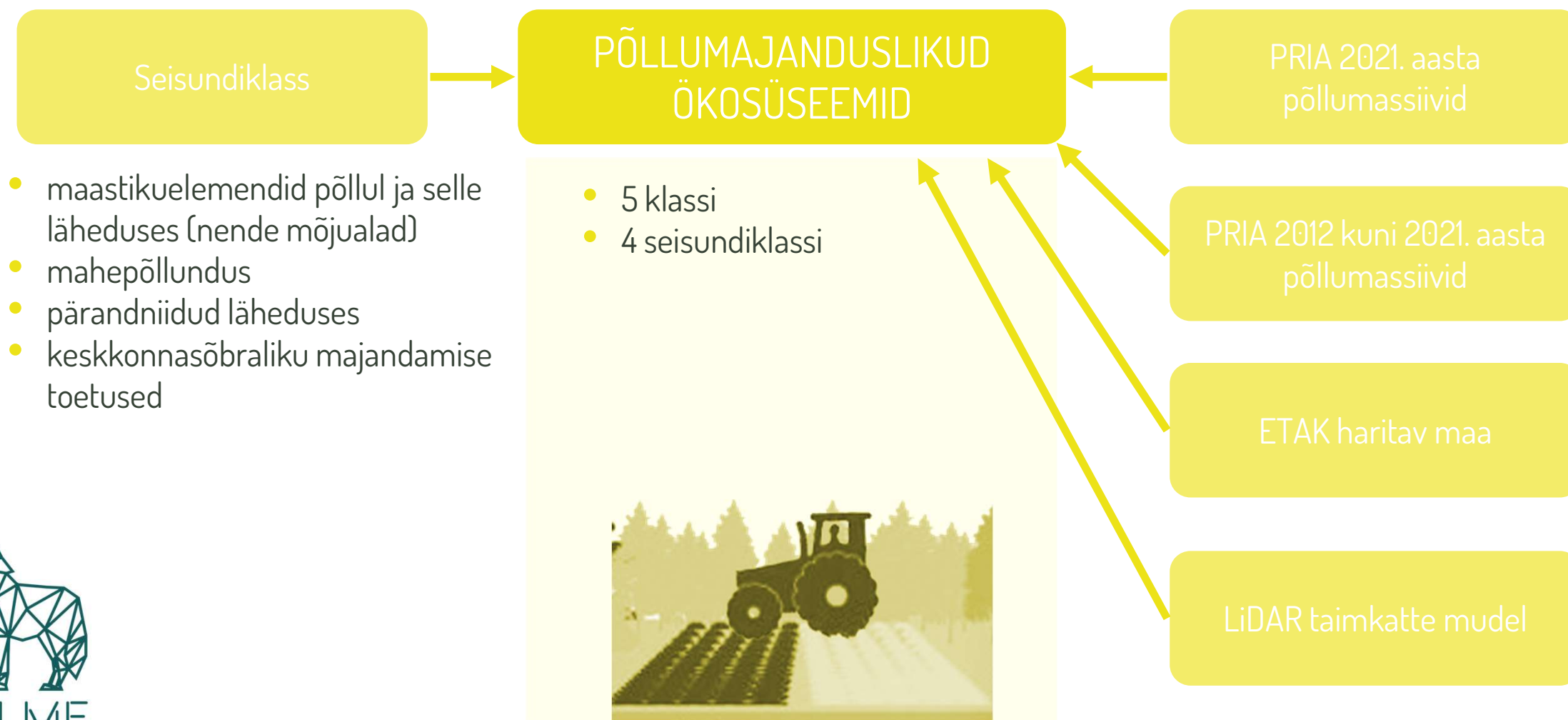
MERERANNIKU ÖKOSÜSEEMID

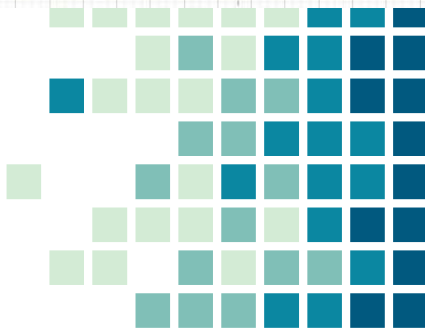
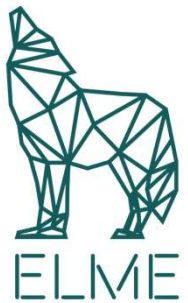
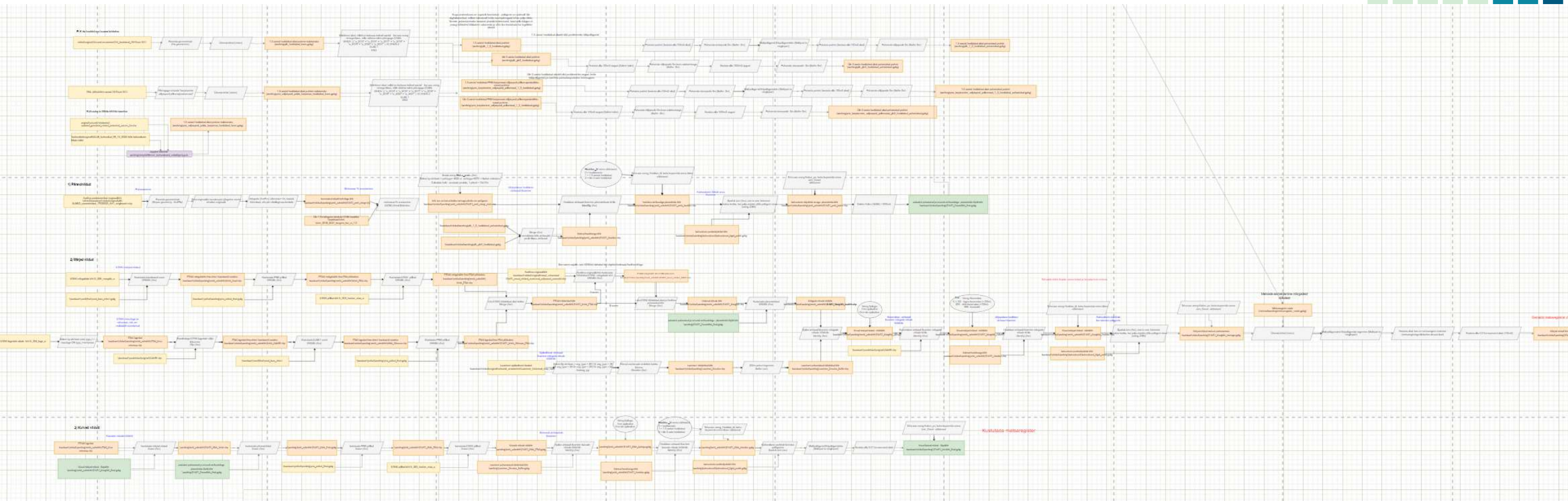
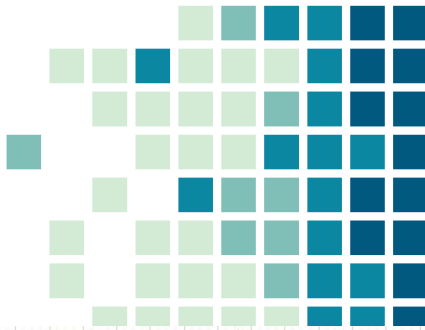

MUUD

Põllumajanduslikud ökosüsteemid

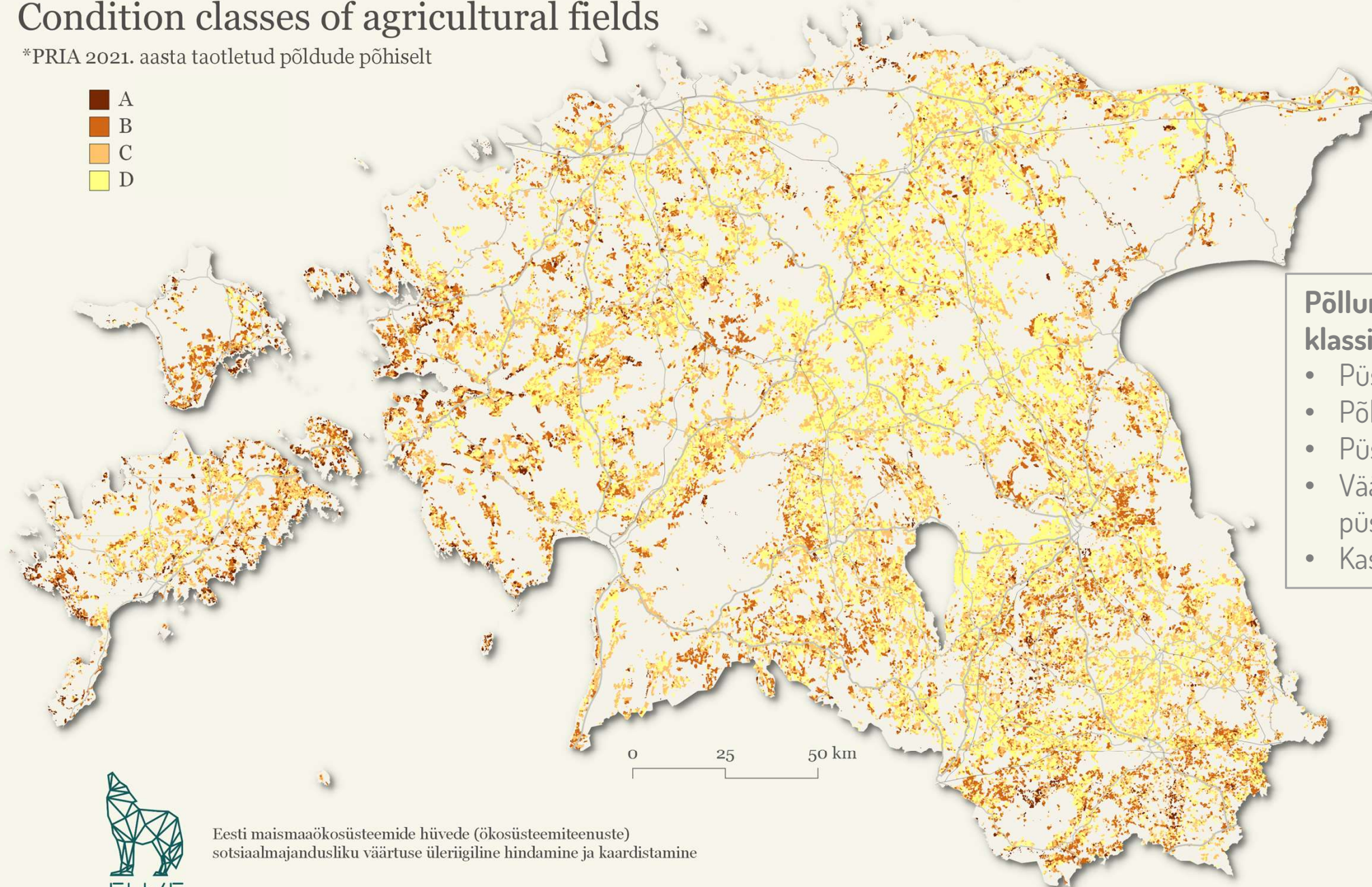

Põllumajandusmaa seisundiklassid*

Condition classes of agricultural fields

*PRIA 2021. aasta taotletud põldude põhiselt

Põllumajandusmaa klassid:

- Püsirohumaa
- Põllukultuurid
- Püsikultuurid
- Väärtuslik püsirohumaa
- Kasutus teadmata

Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

Niiduökosüsteemid

Seisundiklass

NIIDU ÖKOSÜSEEMID

- andmete valideeritus
- looduskaitse väärtus, struktuuri ja funktsioonide säilimine
- hooldamine: niitmine, karjatamine
- ajalooline järjepidevus
- kinnikasvamise tase
- taastamine/selle potentsiaal
- kaitsealuste liikide esinemine

- 19 klassi
- 4 (+2) seisundiklassi

Inventeeritud pärandniidud

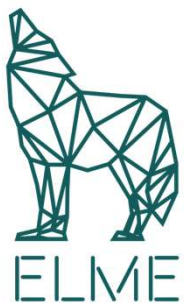
ELFi inventuuri andmed

Pärandkoosluste Kaitse Ühingu inventuuri andmed

ETAKi märgalad ja Mullastikukaart

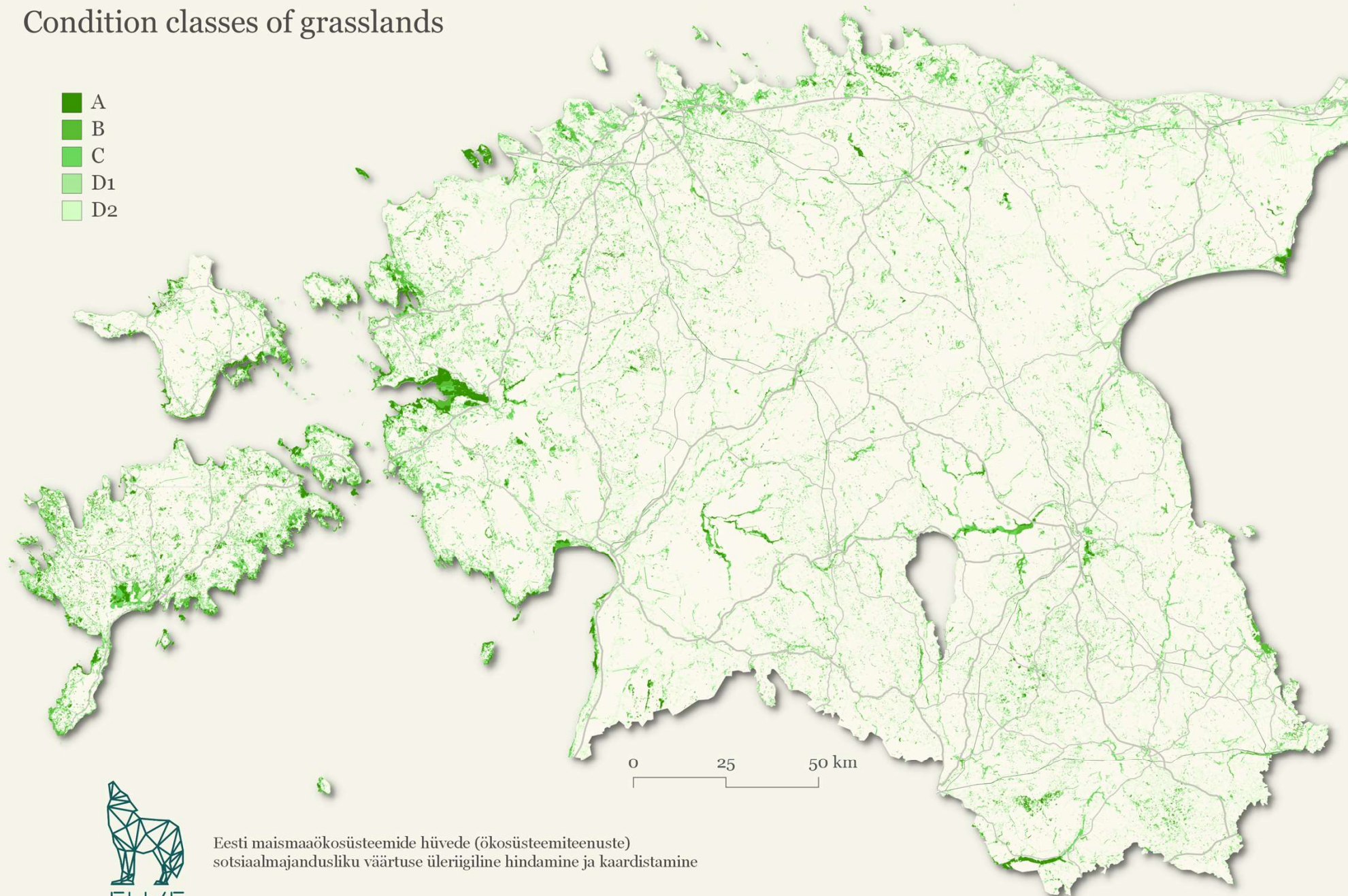
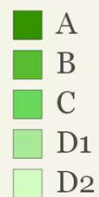
ETAKi lagedad alad

LiDAR taimkattemudel

Niitude seisundiklassid

Condition classes of grasslands

Niitude klassid:

- 1630* rannaniidud
- 6280* loopealsed
- 6410 sinihelmikaniidud
- 6210* lubjarikkad aruniidud (olulised käpaliste kasvukohad)
- 6450 lamminiidud
- 7230 soostunud niidud
- 6530* puisniidud
- 6510 viljakad aruniidud
- 6270* lubjavaesed aruniidud
- 6430 servaniidud
- 6210 lubjarikkad aruniidud
- 5130 kadastikud
- 4030 nõmmeniidud
- 8240* paeplaadid niitudel
- 2320 kanarbikunõmmed
- 9070 puiskarjamaad
- Muu karjatamine metsas (PRIA puiskarjamaad)
- Muud niisked karjamaad
- Muud kuivad rohumaad

Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

Metsaökosüsteemid

Seisundiklass

- kaitsestaatus
- looduskaitse väärtus
- ajalooline järjepidevus
- raie
- kuivendus
- puistu koosseis
- võõrpuuliikide olemasolu
- surnud ja lamapuit
- puistu vanus
- puistu kõrgus

METSAÖKOSÜSEEMID

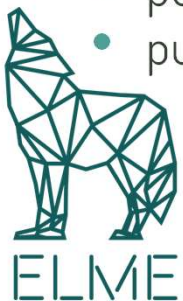
- 12 klassi
- 6 (+2) seisundiklassi

Metsaregister

LiDAR taimkattemudel

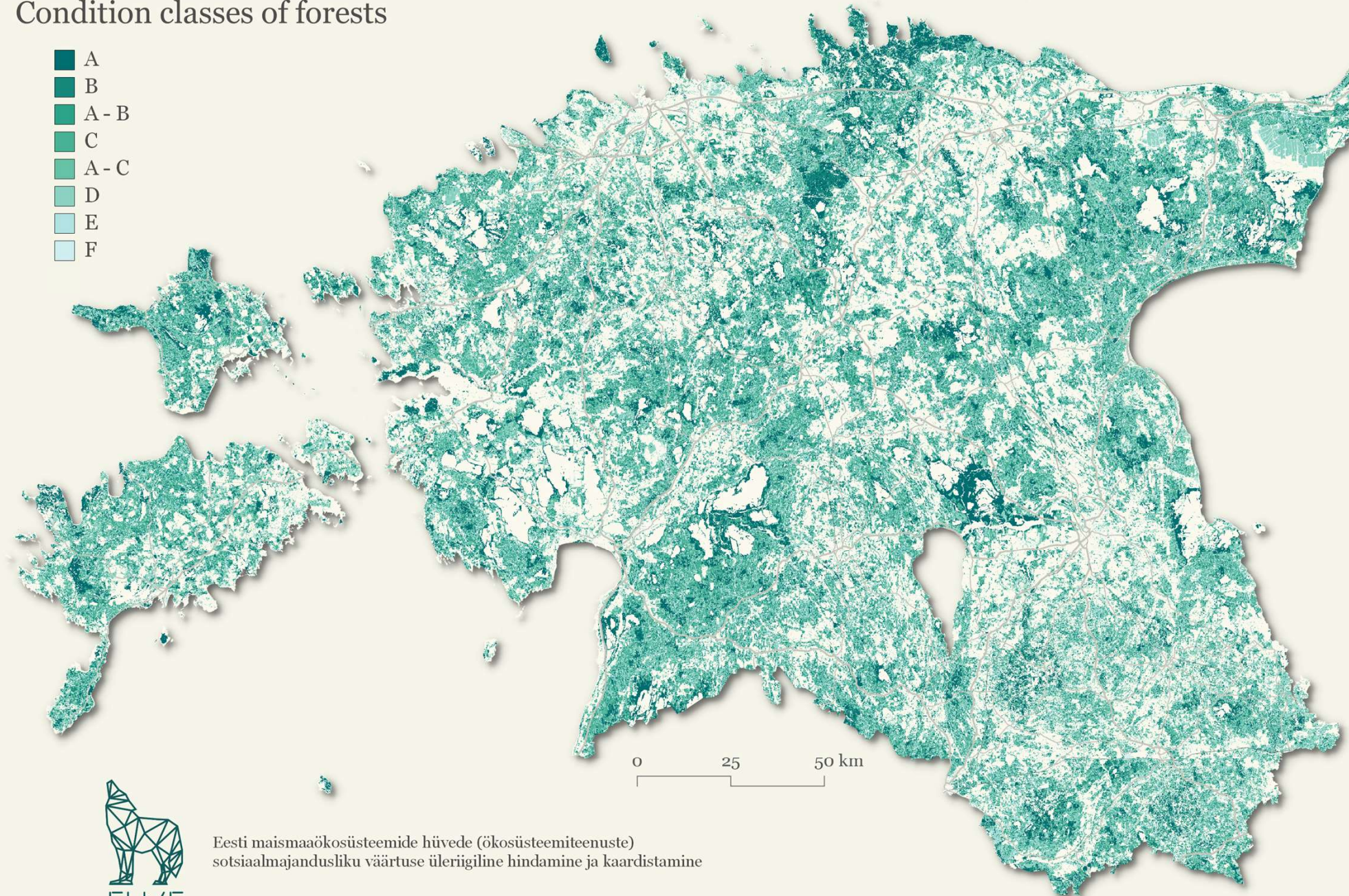
Mullastikukaart

Metsade seisundiklassid

Condition classes of forests

- A
- B
- A - B
- C
- A - C
- D
- E
- F

Metsade klassid:

- Salumets
- Soovikumets
- Samblasoomets
- Rohusoomets
- Palumets
- Laanemets
- Loomets
- Kõdusoomets
- Rabastuv mets
- Nõmmemets
- Muu
(metsa)kooslus
(andmed
puudulikud)
- Muu
(metsa)kooslus
tugeva inimõjuga
pinnasel

Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste)
sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

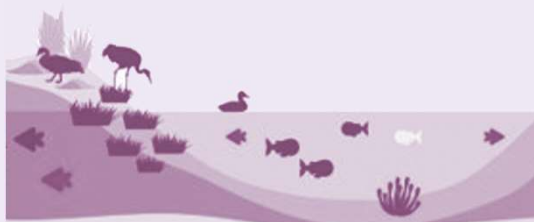
Sooökosüsteemid

Seisundiklass

SOOÖKOSÜSEEMID

- kaitsestaatus
- kaugus kraavidest
- inimõju tugevus (raie, niitmine, karjatamine, aluseline saaste)
- taastamine, selle potentsiaal

- 5 klassi
- 5 (+3) seisundiklassi

Mullastikukaart EstSoil

Jääsoode andmestik

Soode inventuur

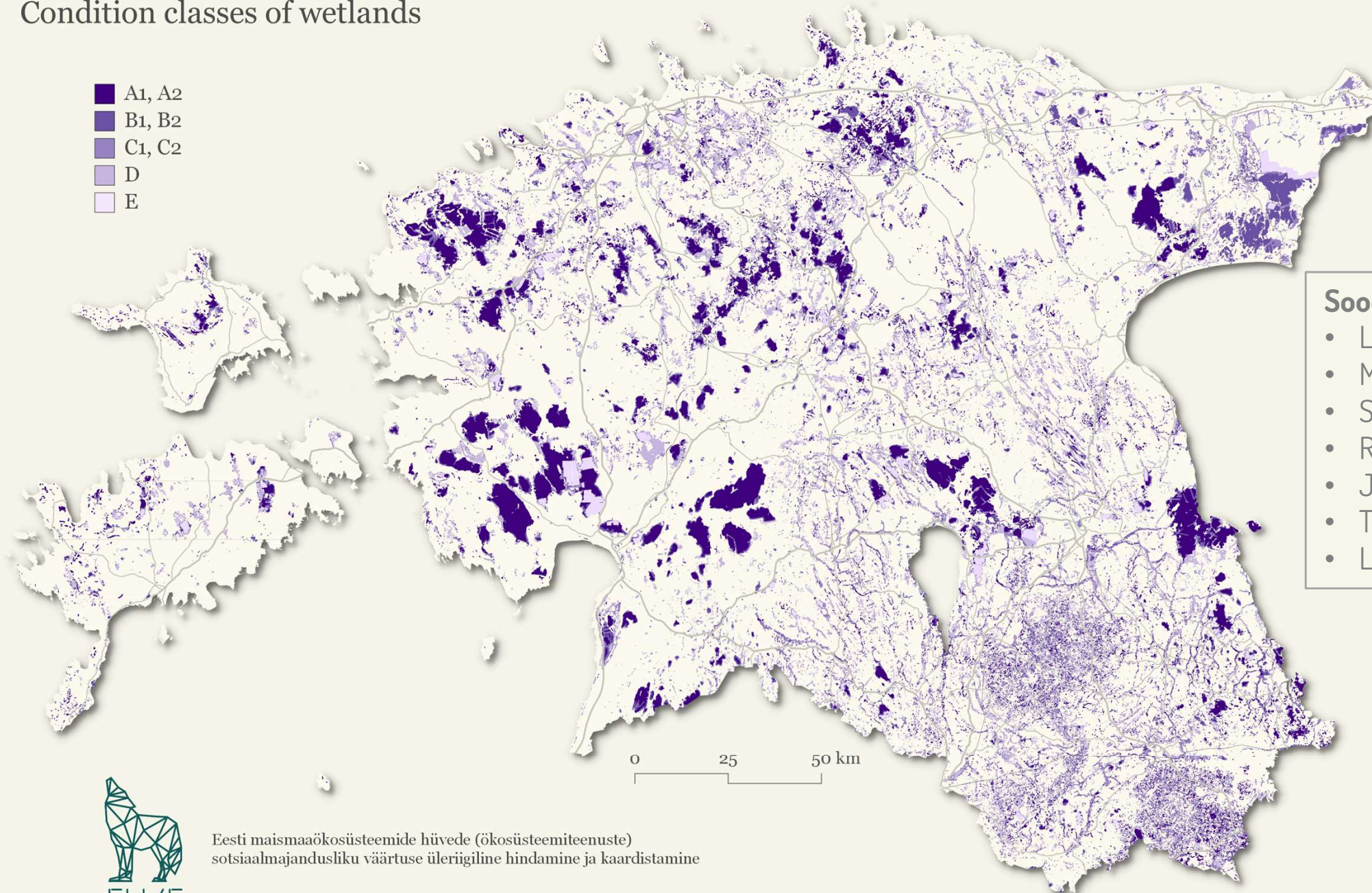
LiDAR taimkattemudel

EELIS elupaigatüübid

Soode seisundiklassid

Condition classes of wetlands

- A1, A2
- B1, B2
- C1, C2
- D
- E

Soode klassid:

- Lammisoo
- Madalsoo
- Siirdesoo
- Raba
- Jääksoo
- Turbaväli
- Laukad

Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste)
sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

Mereranniku ökosüsteemid

MERERANNIKU ÖKOSÜSEEMID

- 15 klassi
- Seisundit ei hinnatud

Mererannikute kaardistus
(TLÜ)

ETAKi liivased ja klibused
alad

ETAKi roostikud

Mereranniku ökosüsteemid

Coastal areas

mereranniku ökosüsteemid

Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste)
sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

Rannikute klassid:

- 1210 Üheaastase taimestuga esmased rannavallid
- 1220 Püsitaimestuga kivrannad
- 1230 Taimestunud pankrannad
- 1310 Soolakulised muda- ja liivarannad
- 1620 Väikesaared
- 1630 Rannaniidud
- 1640 Püsitaimestuga liivarannad
- 2120 Valged luited
- 2130 Hallid luited
- 2130* Hallid luited
- 2140 Rusked luited kukemarjaga
- 2140* Rusked luited kukemarjadega
- 2180 Metsastunud luited
- 2190 Luidetevahelised niisked nõod
- Roostikud
- Muud rannikud (ETAK liivased ja klibused alad)

Muud

Maardlate register

Sentinel 2 põhine NDVI

Kaevandused

Linnalised alad

Kaugseirel põhinev andmestik

Statistikaameti rahvastikutiheduse ruutkaart

MUUD

- 4 klassi
- Seisundit ei hinnatud

ETAKi era- ja tootlisõued

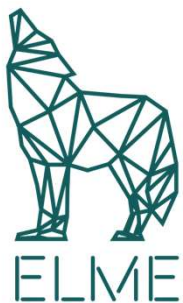
ETAKi seisuveekogud (>0,25 ha) ja vooluveekogud (>=6 m)

ETAKi teed (>= 6 m)

ETAKi jäätmaad ja haljasalad

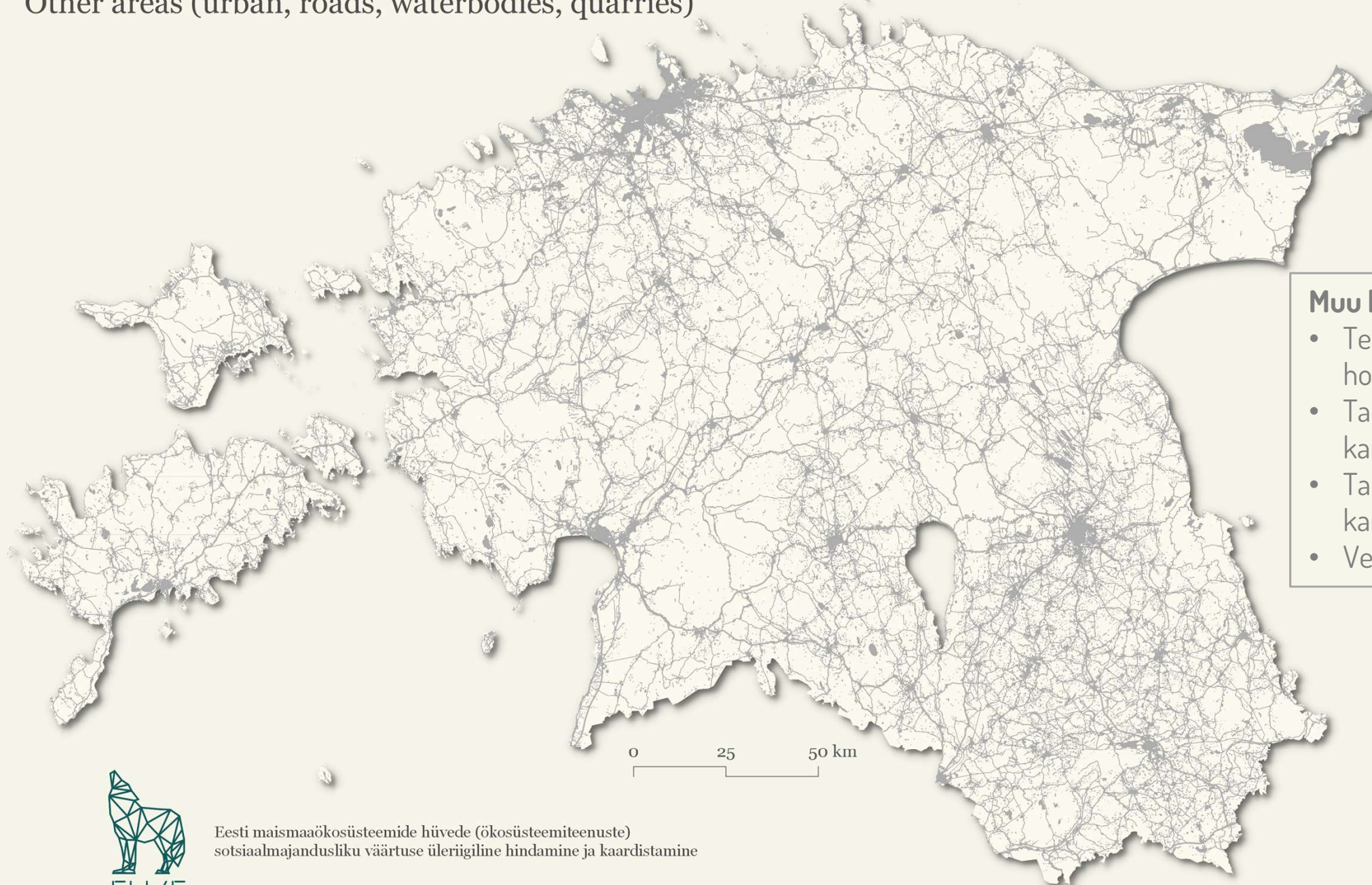
ETAKi liivased ja klibused alad v.a rannikutel

ETAKi lennuväljad, sadamad, spordikompleksid, prügilad

Muud alad (linnalsised alad, teed, veekogud, kaevandused)

Other areas (urban, roads, waterbodies, quarries)

Muu klassid:

- Tehisalad, teed, hooned, õuealad
- Taimkattega karjäädid
- Taimkatteta karjäärid
- Veekogud

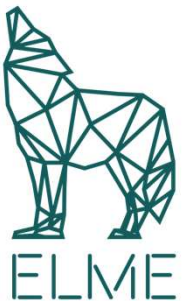
Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemiteenuste)
sotsiaalmajandusliku väärtuse üleriigiline hindamine ja kaardistamine

Keskkonnaagentuur, 2023

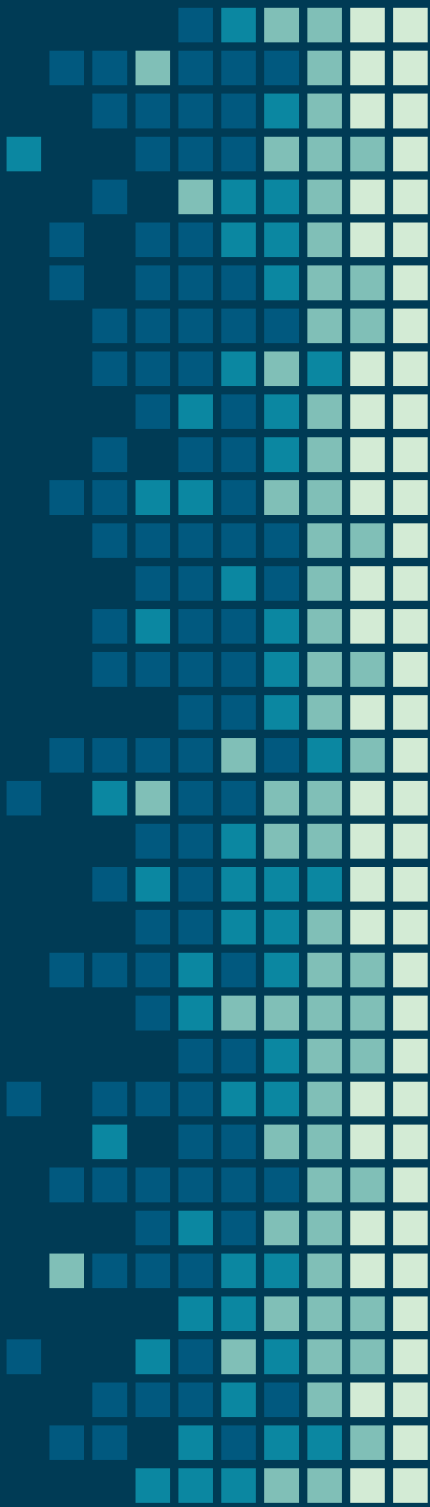

Andmemahtude optimeerimine ja töövoogude automatiseerimine

- Optimeerisime andmemahtusid
- Automatiseerisime töövood nii palju kui võimalik st palju töövooge on automaatselt Pythoniga korratavad
- Kogu töö tehti vabavaraga (QGIS, Python, Google Earth Engine)
- Kõik andmed on avatud andmeformaadidena (gpkg ja geotif) koos metaandmetega

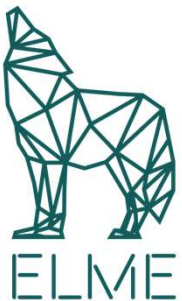

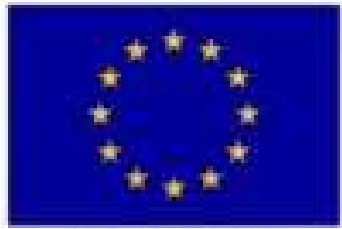
Tulevikuvaade

Arengusuunad ja vajadused

- Kõik riiklikud ruumiandmed on vaja viia uuele tasemele:
  - hetkel andmed ei võimalda krattide kasutamist, automaatset andmetöötlust. Enamasti puuduvad metaandmed ning topoloogia on vigane;
  - vajalik alustada reaalsus- ja andmemudelist;
  - võimalikult palju võtta aluseks ETAKit ja selle peale ehitada;
  - mullastikukaart vajab uuendamist sisu poolest; andmemudel on korrastatud EstSoili raames
- Kaugseiret kasutada rohkem, aga kaugseirest üksi ei piisa!
Kaugseire andmestikud on toetavad ning nende loomiseks on vajalik maapealne valideerimine

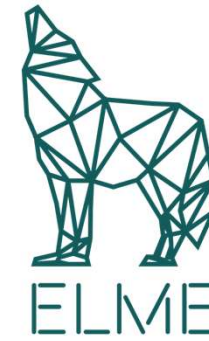
Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

Eesti
tuleviku heaks

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Aitäh!

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAAGENTUUR

TARTU ÜLIKOOL

www.emu.ee
Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences